

Załącznik do uchwały
Krajowej Rady Prokuratorów
przy Prokuratorze Generalnym podjętej w trybie obiegowym
w dniach 24-30 września 2025 r.

Zbiór Zasad Etyki Zawodowej Prokuratorów - tekst jednolity

„Ślubuję uroczyście na powierzonym mi stanowisku prokuratora służyć wiernie Rzeczypospolitej Polskiej, stać na straży prawa i strzec praworządności, obowiązki mojego urzędu wypełniać sumiennie, dochować tajemnicy prawnie chronionej, a w postępowaniu kierować się zasadami godności i uczciwości.” (art. 92 §1 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. - Prawo o prokuraturze [Dz. U. 2024.390. t.j. z późn.zm])

Rozdział 1

Zasady ogólne

§1.

1. Zbiór zasad etyki zawodowej prokuratorów, zwany dalej „Zbiorem”, określa zasady zachowania, które prokurator zobowiązany jest przestrzegać w służbie i poza służbą.
2. W służbie, jak i poza służbą prokurator powinien mieć na uwadze treść złożonego ślubowania.
3. Postanowienia Zbioru obowiązują odpowiednio asesorów prokuratury oraz prokuratorów w stanie spoczynku.
4. Krajowa Rada Prokuratorów przy Prokuratorze Generalnym może, w drodze uchwały, zmienić lub uzupełnić postanowienia Zbioru, a także dokonywać ich wykładni na wniosek prokuratora lub innego podmiotu, mającego w tym interes prawny, gdy pojawią się istotne wątpliwości co do znaczenia lub zakresu obowiązywania danej normy.
5. Postanowienia Zbioru mają charakter pomocniczy w postępowaniu dyscyplinarnym. Na zasady etyki zawodowej określone w Zbiorze można powołać się w postępowaniu dyscyplinarnym o uchybienie godności urzędu prokuratora.
6. W razie wątpliwości co do tego, jak należy zachować się w konkretnych okolicznościach, prokurator kieruje się ogólnymi normami etycznymi, bacząc, aby nie naruszyć żadnej z norm określonych w Zbiorze.

§2.

W służbie i poza służbą prokurator ma obowiązek:

- 1) przestrzegać prawa i dobrych obyczajów;
- 2) postępować uczciwie;
- 3) zachowywać się w sposób odpowiadający godności urzędu;

- 4) dbać o autorytet pełnionego urzędu, a także o autorytet prokuratury;
- 5) odnosić się z szacunkiem do organów Rzeczypospolitej Polskiej oraz ich reprezentantów;
- 6) szanować godność człowieka oraz przestrzegać praw i wolności człowieka i obywatela.

§ 3.

Prokuratorowi nie wolno:

- 1) wykorzystywać stanowiska lub funkcji do wspierania interesu własnego lub interesów innych osób lub podmiotów, w szczególności osób mu bliskich, a także działać na szkodę innych osób lub podmiotów;
- 2) zachowywać się w sposób, który mógłby przynieść ujmę godności prokuratora lub osłabić zaufanie do pełnionego przez niego urzędu.

§ 3a.

1. Na prokuratorach spoczywa szczególna powinność niedopuszczania do wykonywania należących do nich obowiązków i zadań służbowych w sytuacji zaistnienia konfliktu interesów.
2. Konflikt interesów istnieje wówczas, gdy bezstronne i obiektywne pełnienie funkcji jest zagrożone z uwagi na interesy prywatne, w szczególności gdy prokurator pozostaje w takich relacjach z osobami albo podmiotami będącymi stronami postępowania albo z osobami zainteresowanymi sposobem prowadzenia lub zakończenia postępowania, które mogą wpływać na bezstronne i obiektywne wykonywanie jego obowiązków lub realizowanie jego uprawnień. Konflikt interesów zachodzi w szczególności w przypadkach wskazanych w art. 40 § 1 pkt 1-4, 6 i 10, § 2 oraz art. 41 Kodeksu postępowania karnego.
3. W przypadku wystąpienia okoliczności uzasadniających przypuszczenie, że w sprawie może zachodzić konflikt interesów, prokurator prowadzący lub nadzorujący postępowanie zobowiązany jest niezwłocznie zawiadomić prokuratora bezpośrednio przełożonego, składając stosownie do okoliczności oświadczenie o wyłączeniu się od udziału w sprawie albo wnioski o wyłączenie od udziału w sprawie.
4. Prokurator prowadzący lub nadzorujący postępowanie zobowiązany jest niezwłocznie zawiadomić prokuratora bezpośrednio przełożonego o potencjalnym konflikcie interesów, również w sytuacji gdy nie zachodzą wprost okoliczności powodujące obowiązek wyłączenia prokuratora z prowadzonego postępowania.
5. Każdy prokurator, w przypadku powzięcia wiadomości, że w sprawie prowadzonej przez innego prokuratora może zachodzić konflikt interesów, zobowiązany jest do niezwłocznego zawiadomienia o tym prokuratora bezpośrednio przełożonego nad prokuratorem, którego konflikt dotyczy.

§ 3b.

Korzystanie z wolności słowa przez prokuratora nie może podważać godności jego urzędu, ani zaufania do jego bezstronności i obiektywizmu. Publiczne wypowiedzi prokuratora, w tym dotyczące działalności prokuratury, powinny być rzeczowe, zrozumiałe i powściągliwe. W szczególności, prokurator, poza przypadkami wynikającymi z obowiązków służbowych, nie powinien publicznie oceniać pracy innego prokuratora w zakresie postępowania, którego sam nie prowadził, albo nie nadzorował.

§ 4.

1. Prokurator ma obowiązek unikać zachowań i sytuacji, które mogłyby podważyć zaufanie do jego niezależności, bezstronności i rzetelności zawodowej lub wywoływać wrażenie braku poszanowania dla prawa. W szczególności prokuratorowi nie wolno przyjmować żadnych korzyści majątkowych ani osobistych, jeśli są one wręczone w związku z pełnioną przez niego funkcją lub wykonywanymi obowiązkami.
2. Prokurator ma obowiązek unikać kontaktów osobistych z osobami i innymi podmiotami, które mogłyby rodzić konflikt interesów lub negatywnie wpływać na postrzeganie bezstronności prokuratora i podważać zaufanie do urzędu prokuratora, a także unikać podejmowania tego rodzaju działań w sferze zawodowej, publicznej i prywatnej.
3. Prokuratorowi nie wolno podejmować dodatkowego zatrudnienia, sposobu zarabkowania, ani funkcji społecznych, nawet nieodpłatnych, które mogłyby rodzić konflikt interesów lub negatywnie wpływać na postrzeganie jego niezależności, bezstronności lub obiektywizmu.

§ 5.

Prokurator ma szczególny obowiązek baczenia, aby nawet nieumyślnie nie dopuścić do ujawnienia tajemnicy prawnie chronionej, w tym danych osobowych uczestników postępowania w szczególności przez kontakty z innymi osobami oraz niewłaściwą pieczę nad materiałami postępowania.

§ 6.

Prokurator powinien wymagać od innych prokuratorów kierowania się zasadami etyki zawodowej. W przypadku gdy inny prokurator narusza zasady etyki zawodowej lub wyraża taki zamiar, prokurator powinien zwrócić uwagę prokuratorowi naruszającemu zasady etyki, a w przypadku braku właściwej reakcji, poinformować prokuratora bezpośrednio przełożonego tego prokuratora.

§ 7.

Prokurator, który naruszył zasady etyki zawodowej, powinien niezwłocznie podjąć działania zmierzające do usunięcia skutków naruszenia lub zapobieżenia ich wystąpieniu, a w razie potrzeby także zadośćuczynić osobie dotkniętej naruszeniem.

Rozdział 2

Zasady pełnienia służby

§ 8.

Prokurator wykonuje czynności sumiennie i rzetelnie, podejmując je bez zwłoki tak, aby nie narażać uczestników postępowania i Skarbu Państwa na zbędne koszty.

§ 9.

1. Prokurator nie może ulegać wpływom zagrażającym jego niezależności, a w razie ich wystąpienia ma obowiązek informowania przełożonego o zaistnieniu takiej okoliczności.

2. W przypadku, gdy nieuprawniony wpływ na niezależność prokuratora wywierają jego przełożeni, prokurator powinien zawiadomić prokuratora bezpośrednio przełożonego nad prokuratorem wywierającym wpływ oraz Krajową Radę Prokuratorów.

§ 10.

Prokurator egzekwuje wykonywanie jego poleceń kierowanych do innych organów i uczestników postępowania, stosując środki, które w jak najmniejszym stopniu ograniczają ich prawa i wolności osobiste.

§ 11.

Pisma i decyzje prokurator ma obowiązek formułować w sposób rzeczowy, wyważony i zrozumiały. Nie powinien używać stwierdzeń nacechowanych emocjonalnie, sugerujących osobiste zaangażowanie lub naruszających godność osobistą.

§ 12.

1. W kontaktach z uczestnikami postępowania prokurator powinien zachowywać godną postawę oraz stosowny dystans, być uprzejmym, cierpliwym i stanowczym, a także wymagać od tych osób właściwego zachowania. W razie niewłaściwego zachowania uczestników postępowania prokurator powinien reagować zdecydowanie i stosownie do okoliczności.

2. Przepis ust. 1 ma odpowiednie zastosowanie w kontaktach prokuratora z sędziami, obrońcami, pełnomocnikami procesowymi, przedstawicielami instytucji publicznych, a także przedstawicielami mediów i organizacji społecznych.

§ 13.

Prokurator, niezależnie od wręczenia uczestnikowi postępowania odpowiednich pouczeń, w razie potrzeby powinien w sposób zrozumiały wyjaśnić ich treść i kwestie prawne związane z postępowaniem.

§ 14.

1. W stosunku do osób pokrzywdzonych prokurator powinien wykazywać empatię i unikać zachowań mogących wywoływać u tych osób pogłębienie stresu wywołanego pokrzywdzeniem.

2. W razie wykonywania czynności z udziałem osoby ze szczególnymi potrzebami, prokurator powinien odpowiednio dostosować sposób swojego działania i warunki przeprowadzania tej czynności.

§ 15.

1. W relacjach z innymi prokuratorami oraz pracownikami prokuratury prokurator powinien kierować się szacunkiem, uprzejmością i życzliwością, dbając o to, by relacje międzyludzkie w miejscu pracy były pozbawione zbędnych napięć i nie powodowały niepożądanego stresu oraz zapewniając w miarę możliwości pomoc i wsparcie.

2. Prokurator przełożony lub zwierzchnik służbowy powinien kierować się obiektywizmem, transparentnością ocen i dążyć do tworzenia dobrej atmosfery pracy.

Rozdział 3

Zasady postępowania poza służbą

§ 16

1. Działalność społeczna prokuratora nie może podważać jego obiektywizmu i bezstronności, ani naruszać godności urzędu i zaufania do prokuratury.

2. Biorąc udział w zgromadzeniach i innych formach publicznej aktywności prokuratorowi nie wolno ujawniać swoich poglądów politycznych.

§ 17.

1. Prokurator ma obowiązek wykazywać rzetelność w swoich sprawach finansowych oraz zachować szczególną staranność w wykonywaniu zobowiązań finansowych, w tym wynikających z danin publicznych.

2. Prokurator powinien unikać relacji finansowych i działań ekonomicznych, które mogłyby wzbudzać wątpliwość co do nieskazitelności jego charakteru lub rzetelności i bezstronności przy wykonywaniu czynności urzędowych.

§ 18.

Prokurator, korzystając z ofert kierowanych do prokuratorów, względnie innych określonych grup zawodowych, powinien rozważyć, czy nie stanowią one próby wywarcia wpływu na niego osobiście lub na jego środowisko zawodowe.

§ 19.

1. Prokurator nie może świadczyć pomocy prawnej, za wyjątkiem pomocy udzielanej osobom najbliższym.

2. Nie stanowi pomocy prawnej w rozumieniu ust. 1 nieodpłatne udzielenie informacji o instytucjach świadczących pomoc prawną oraz o obowiązujących przepisach prawa, a także udzielanie informacji prawnej interesantom jednostki organizacyjnej prokuratury.

§ 20.

1. W miejscach publicznych oraz podczas publicznych wystąpień prokurator powinien zachowywać się w sposób zgodny z normami kultury, wykazując powściągliwość w wyrażaniu emocji i nie tracąc kontroli nad własnym zachowaniem. Podejmując polemikę ze stanowiskiem innych osób prokurator powinien zachować umiar i unikać sformułowań deprecjonujących te osoby; nie może jednak pozostawiać bez reakcji wypowiedzi, które naruszają obowiązujące prawo.
2. Prokurator, korzystając z mediów społecznościowych, powinien zachowywać rozwagę i powściągliwość.
3. Zasady określone w ust. 1 stosuje się także do wypowiedzi w mediach społecznościowych, nawet jeżeli są kierowane do ograniczonego kręgu odbiorców, a także w razie zamieszczania wpisów i komentarzy bez ujawnienia rzeczywistych danych prokuratora.

§ 21.

Prokurator, uczestnicząc w debacie publicznej w sprawach niezwiązanych z działalnością prokuratury, w szczególności dotyczących zagadnień społecznych, podejmując polemikę ze stanowiskiem innych osób, powinien zachować umiar i unikać sformułowań deprecjonujących te osoby. Nie może jednak pozostawiać bez reakcji wypowiedzi innych osób, które naruszają obowiązujące prawo.

§ 22.

W publikacjach naukowych, edukacyjnych i wspomnieniowych prokurator może wykorzystać doświadczenia nabyte w ramach wykonywania zawodu prokuratora, jeżeli nie narusza tajemnic prawnie chronionych.